

59 כן התירן העומר באכילה, או דלמא כמיל להו לגבי ארעא – או
 60 שמוא יש לומר שמאחר זורען ביטלן לגבי הקרקע, ולפיכך אין העומר
 61 מתירן.
 62 עוד הסתפק רבא בר רב חנן לגבי חטים שזרען בקרקע, האם יש לדון
 63 כמטלטלין, כל זמן שלא השרישו בקרקע, ולפיכך יש להן דין אונאה
 64 במכירתם, או שיש לדנום כבר כמחוברים לקרקע, ולפיכך אין להן
 65 דין אונאה, לפי שכלל הוא בדינו (ב"מ נ"ו) 'אין אונאה לקרקעות'.
 66 מבררת הגמרא: היכי דמי – באיזה אופן הסתפק רבא בר רב חנן
 67 לענין אונאה. אילימא – אם נאמר, שהספק הוא באופן דאמר ליה
 68 המוכר לקונה, שדאי בה שיתא – זרעתי בקרקע זו ששה כורים של
 69 חטים, ואתו סהדי ואמרו – ובאו עדים ואמרו דלא שדא בה – שלא
 70 זרע בה אלא חמשה כורים, שיש בזה שיעור אונאה של שתות. אם
 71 כן, מה מקום יש לספק זה, והאי אמר רבא, כל דבר אונאה
 72 שבמדה ושכמשקל ושכמנין, כלומר, שהיתה בו רמאות לגבי
 73 מידתם [גודלם] של הדברים הנמכרים, או לגבי משקלם, או לגבי
 74 מנינם, אפילו אם אונאה זו היא בשיעור הפחות מכדי אונאה,
 75 דהיינו, שהדבר שבו מחיר הוא פחות משתות, מכל מקום חזון –
 76 המקח בטל, לפי שדרך בני אדם להקפיד על רמאות כזו, ואינם
 77 מוחלים אפילו על פחות משתות. ואם כן, מה מקום יש להסתפק אם
 78 דין החטים בקרקע או כמטלטלין, הרי בכל ענין בטל המקח לגמרי.
 79 מבארת הגמרא: אלא ספיקו של רבא בר רב חנן הוא באופן דאמר
 80 ליה המוכר לקונה, שדאי בה כדבעי לה – זרעתי בשדה זו כמות של
 81 חטים הראויה לה כדי לזרעה, ולא פירש לו את המידה, ואתו סהדי
 82 ואמרו דלא שדא בה כדבעי לה – ובאו עדים ואמרו שלא הטיל בה
 83 את הכמות הראויה לה, בזה יש להסתפק האם יש להן אונאה או
 84 לא. ויסוד הספק הוא, האם דכמאן דשדייא בכדא דמיא – יש לדנום
 85 כאילו מונחים בכד, מאחר שעדיין לא השרישו, ולפיכך יש להן דין
 86 אונאה כמטלטלין, או דלמא כמיל להו לגבי ארעא – או שמוא יש
 87 לומר שבזרעתן ביטלן לגבי הקרקע, ומעתה אין בהם דין אונאה, כמו
 88 לגבי הקרקעות.
 89 עוד הסתפק רבא בר רב חנן בחטים אלו שזרען בקרקע, האם נשבעין
 90 עליהן שבועה דאורייתא. או אין נשבעין עליהן, ויסוד הספק הוא,
 91 האם כדשדייא בכדא דמיא – יש לדנום כאילו מונחות בכד, מאחר
 92 שלא השרישו, וכמטלטלי דמו – ודינן כמטלטלין, ולפיכך נשבעין
 93 עליהן, או דלמא כמיל להו לגבי ארעא – או שמוא יש לומר
 94 שבזרעתן ביטלן לגבי קרקע, וכמקרקעי דמו – ומעתה דינן בקרקע,
 95 ולפיכך אין נשבעין עליהן, שהרי כלל הוא בדינו (שם) 'אין נשבעין
 96 על הקרקעות'.
 97 מסיקה הגמרא: תיקו – יעמדו שאלות אלו בספק, לפי שלא נפשטו.
 98 הגמרא מביאה ספק נוסף של רמי בר חמא: בעי רמי בר חמא, חמין
 99 שנמצאות בגללי בקר, ושעורין שנמצאות בגללי בהמה, מהו – מה
 100 דינן.
 101 מבררת הגמרא: למאי – לענין מה יש להסתפק בהן, אילימא לטמיו
 102 טומאת אוכלין – אם נאמר שהספק הוא אם דינן כאוכל ומטמאות
 103 טומאת אוכלין, תנינא – שנינו דין זה בתוספתא (טהרות פ"ט ה"ז), חמין
 104 שבעי בקר ושעורין שבגללי בהמה, אם חישב עליהן לאכילה
 105 בעודן בתוך הרעי והגללים, עדיין אין מטמא טומאת אוכלין, אבל
 106 אם עשה מעשה ולקמן משם לצורך אכילה, הרי זה מטמא טומאת
 107 אוכלין, ואם כן במה נסתפק רמי בר חמא.
 108 אלא נאמר שהספק הוא האם חטים אלו כשרות לעשיית מנחות, אי
 109 אפשר לומר כן, שהרי פשיטא דלא – פשוט הדבר שאינן כשרות
 110 לכך, שהרי מאוסות הן, וכמאמר הכתוב (מלאכי א ט) 'וכי תגשון עמר
 111 לזבח אין רע, וכי תגישו פסח וחלה אין רע, הקריבונה נא לפתחה
 112 הירצה או תישא פניה, דהיינו, שהכתוב מוכיח את ישראל
 113 שמקריבים בהמות גרועות ובעלות מום לקרבן, וכי יביא אדם
 114 מנחה כזו לפני שר או שליט, האם ירצה את פניו או יישא לעונו.
 115 מבארת הגמרא: לא צריכא – לא הוצרך ספיקו של רמי בר חמא,
 116 אלא באופן דנקטינהו וזרעינהו – שליקט את החטים מבין הגללים

1 בכורים לפיכך קא אמרינן – שכונת הכתוב היא שיהיו שתי הלחם
 2 ביכורים המתירים לכל החטים התלויות בהם, ואם כן עיקר הענין
 3 הוא שיהיו אלו חטים שעדיין אסורים למקדש, אין הדבר כן, אלא
 4 ביכורים למזבח קא אמרינן – הקפיד הכתוב שלא יאכל המזבח מן
 5 תבואת השנה החדשה קודם הקרבת שתי הלחם, ואם תאמר
 6 שהעומר בא מן החטים, קא אכיל לה מזבח מפירי דהא שתיא –
 7 נמצא שכבר אכל המזבח מתבואת השנה הזאת, ועל כן, אף אם שתי
 8 הלחם מתירים שלא כסדרם אין להביא עומר מן החטים. ולפיכך, אין
 9 לפשוט את ספיקו של רמי בר חמא מדברי הברייתא.
 10 הגמרא מביאה ספק בענין שתי הלחם המתירים הבאת ביכורי פירות
 11 ונסכים לגבוה: בעי רמי בר חמא, שתי הלחם המתירים להביא
 12 ביכורים מפירות האילן, הנצח שדאי או הנצח שדאי – האם
 13 מתירים הם את כל הפירות שהנצו [– שנפל הפרח], קודם הבאת שתי
 14 הלחם בעצרת, או שאינם מתירים אלא את הפירות שכבר חנטו [–
 15 הוציאו פרי קטן] קודם העצרת, ולא את אלו שרק הנצו בלא חנטה.
 16 מבררת הגמרא: מאי הנצח ומאי הנצח – באיזו הנצח הסתפק רמי
 17 בר חמא אם דינה כחנטה. אילימא הנצח דפירא והנצח דפירא –
 18 אם נאמר שהסתפק לגבי הנצח הפרי הגדל באילן, אם דינה כחנטת
 19 הפרי, לענין כך ששתי הלחם מתירים לגבוה את כל הפירות שהנצו
 20 קודם לעצרת, השהתא – מעתה יש לתמוה, מה מקום יש לספק זה,
 21 הרי מאחר ומצינו לגבי תבואת דהשרישה שדאי – שהעומר מתיר
 22 להדיוט ושתי הלחם לגבוה את התבואה שהשרישה מקודם לכן,
 23 אפילו אם עדיין לא גדלה כלל, הנצח והנצח מיפיעיא – וכי צריך
 24 לומר שהנצח הפרי דינה כחנטה, וששתי הלחם מתירים את הפירות
 25 שהנצו מקודם לכן.
 26 מבארת הגמרא: אלא בהכרח צריך לומר שרמי בר חמא הסתפק
 27 לגבי הנצח העלה והנצח העלה – עלים של עץ פרי שהנצו, אם דינם
 28 כעלים שחנטו או לא. ויסוד הספק בזה הוא, מי הוי כי השרישה –
 29 האם יש לדון את הנצח העלים של עצי פרי כמו השרשה בתבואה,
 30 ולפיכך ניתרים הפירות שיצמחו לגבוה על ידי שתי הלחם, או לא –
 31 או שאינה נידונית כשיצמחו לגבוה, ולפיכך אין הם מותרים לגבוה עד
 32 שביארו את שתי הלחם של השנה הבאה.
 33 מסיקה הגמרא: תיקו – תעמוד שאלה זו בספק, לפי שלא נפשטה.
 34 הגמרא מביאה כמה ספיקות לגבי חטים שזרען בקרקע: בעי רבא בר
 35 רב חנן, חמין שזרען בקרקע, ועבר עליהם העומר, מה דינם, האם
 36 העומר מתירן לאכילת הדיוט, או אין העומר מתירן.
 37 סברה הגמרא, שספיקו של רבא בר רב חנן הוא לענין הגידולים
 38 הצומחים מן החטים שזרען בקרקע, האם העומר מתירם לאכילת
 39 הדיוט. ולפיכך מבררת הגמרא: היכי דמי – באיזה אופן הסתפק רבא
 40 בר רב חנן. אי דאשרוש – אם באופן שכבר השרישו החטים בקרקע
 41 קודם הבאת העומר, תנינא – שנינו כבר את דינם במשנה, ואי דלא
 42 אשרוש – ואם באופן שעדיין לא השרישו החטים בקרקע בשעת
 43 הבאת העומר, תנינא – אף בזה כבר נתבאר דינם במשנה. דתנין (להלן
 44 ע) לגבי חטים שזרען בקרקע, אם השרישו קודם לעומר או העומר
 45 מתירן לאכילת הדיוט, ואם לאו – שלא השרישו קודם לעומר, הרי
 46 הם אסורין עד שביא עומר הבא ויתירם, ואם כן, מה מקום יש כאן
 47 לספק.
 48 מבארת הגמרא: לא צריכא – לא הוצרך ספיקו של רבא בר רב חנן,
 49 אלא באופן כזה, דהצדינהו – שקצר חטים אלו, וזרעינהו – ושב
 50 זרעם קודם לעומר, כלומר, שקצר אדם חטים מן התבואה החדשה,
 51 שהשרישה קודם הבאת העומר של השנה שעברה, ואסורה היא
 52 באכילה להדיוט עד הבאת העומר של השנה הבאה, ושב זרע חטים
 53 אלו בקרקע סמוך לזמן הבאת העומר, ואתא עומר וחלה עליהו –
 54 וחלה עליהם העומר בעודם בקרקע קודם שהשרישו. וקא
 55 מיפיעיא ליה – ונסתפק רבא בר רב חנן, מהו לנקומי ומיכל מינייהו
 56 – האם מותר ליטול את החטים הנזרעות בקרקע עצמן, ולאוכלם
 57 קודם השרשתם. ויסוד הספק הוא, כמאן דשדייא בכדא דמיא –
 58 האם יש לדון חטים אלו כאילו מונחות בכד, ושרינהו עומר – ועל

מנחות דף סז עמוד ב תלמוד בבלי המבואר "שפה ברורה - עוז והדר" (ליום ראשון) קמה

38 לְעֶשְׂרוֹן, יָתֵן (עליו) שְׁמֵנוּ וּלְבוֹנָתוֹ בְּבָלִי, יִצַק שֶׁמֶן עַל הָעֶשְׂרוֹן
 39 שֶׁהוֹנֵחַ עַל הַשֶּׁמֶן שֶׁבְּכָלִי, וְכָלֵל אֶת הָעֶשְׂרוֹן בְּשֶׁמֶן. הַיֵּינָף הַכֹּהֵן
 40 וְהַיֵּשׁ, קָמִין מִן הַמִּנְחָה מְלֹא קוֹמָצוֹ, וְכֵן לִיקֵט אֶת הַלְּבוֹנָה מִהַמִּנְחָה,
 41 וְהַקְּמִיר אֶת שֵׁינָהּ, קוֹמֵץ הַסּוּלָת וְקוֹמֵץ הַלְּבוֹנָה, עַל הַמּוֹבָה,
 42 וְהַשָּׂאֵר מִן הַסּוּלָת שְׁלֵא נִקְמָץ, נֶאֱכָל לְפָנֵינוּ הַזֹּכְרִים לַיּוֹם וְלֵילָה,
 43 כְּדִין שִׁירֵי מִנְחוֹת.
 44 הַמִּשְׁנָה מְסַפֶּרֶת אֹדוֹת מְכִירַת הַתְּבוּאָה הַחֲדָשָׁה מִיַּד אַחַר שֶׁקָּרַב
 45 הָעוֹמֵר, וּמְבִיאָה מַחְלוּקַת אִם הִיא הַדְּבַר בְּרִצּוֹן חֲכָמִים: מְשַׁקְּרֵב
 46 וְ-מַעַת שֶׁקָּרַב הָעוֹמֵר הִיא יוֹצֵאִין לְרַחֲבוֹת יְרוּשָׁלַיִם וּמוֹצֵאִין שׁוֹק
 47 יְרוּשָׁלַיִם שֶׁהוּא מְלֹא קָמָה - תְּבוּאָה שֶׁנִּשְׁחָנָה כְּמוֹת שֶׁהִיא, [וְ]קָלִי -
 48 תְּבוּאָה שֶׁנִּשְׁחָנָה אַחַר שֶׁנִּשְׁתַּיְּבֵשָׁה בַתְּנוּרָה, מִן הַתְּבוּאָה הַחֲדָשָׁה,
 49 נִמְכָּרִים בַּחֲנוּיּוֹת שֶׁבְּשׁוּקִים, וְהִיא זֶה שְׁלֵא בְּרִצּוֹן הַחֲכָמִים, שֶׁהִיא
 50 עֶסְקוֹ בַּתְּבוּאָה זֶה לְפָנֵי הַקְּרֵבַת הָעוֹמֵר, וְיֵשׁ לְחֹשֶׁשׁ שֶׁמָּא אֲגַב הָעֵיסוֹק
 51 בָּהּ יִבְאוּ לֵאכּוֹל מִמֶּנָּה, דְּבָרֵי רַבִּי מֵאִיר. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר, בְּרִצּוֹן
 52 הַחֲכָמִים הָיוּ עוֹשִׂין, שֶׁאֵין לֵאסוֹר אֶת הַקְּצִירָה קוֹדֵם שֶׁהוֹתֵרָה
 53 הַתְּבוּאָה בְּאִכִּילָה, מִשּׁוּם שֶׁאֵין לְחֹשֶׁשׁ שֶׁמָּא יֵאכּוֹל מִמֶּנָּה בְּאִסוּר.

נמרא

54 שֵׁינֵינוּ בַּמִּשְׁנָה שֶׁנִּחְלָקוּ רַבִּי מֵאִיר וְרַבִּי יְהוּדָה אִם מוֹתֵר לְקַצֹּר מִן
 55 הַתְּבוּאָה הַחֲדָשָׁה בַּעַת שֶׁהִיא אִסוּרָה לֵאכִילָה, מַחֲשֵׁשׁ שִׁיאֲכַלְוּהָ
 56 בְּאִסוּר. הַגְּמָרָא מְבַרֶּרֶת אֶת דַּעְתּוֹ שֶׁל רַבִּי יְהוּדָה. שׁוֹאֵלֶת הַגְּמָרָא:
 57 וְהָאֵם לֹא נִזְדָּר רַבִּי יְהוּדָה דְּלִמָּא אֲתֵי לְמִיכַל מִיְנֵיהּ - שֶׁמָּא יִבּוֹא
 58 לֵאכּוֹל מִן הַתְּבוּאָה הַחֲדָשָׁה, וְרַמִּינָהוּ - וְיֵשׁ לְהַקְּשׁוֹת מִדְּבָרֵי הַמִּשְׁנָה
 59 בְּפִסְחִים ^(ט) עַל דְּבָרֵי מִשְׁנַתְּנֵי, שֶׁשֵּׁינֵינוּ שֵׁם, רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר, בּוֹדֵקִין
 60 אֶת הַחֲמִץ בְּאוֹר - (בְּלֵיל) אֲרֻכָּעָה עֶשֶׂר בְּנִיטָן, וְאִם לֹא בִדַּק בְּלֵיל
 61 אַרְבַּעַת עֶשֶׂר בְּנִיטָן בּוֹדֵק בְּאַרְבָּעָה עֶשֶׂר בְּשַׁחְרִית, וְאִם לֹא בִדַּק
 62 בְּשַׁחְרִית בּוֹדֵק בְּשַׁעַת הַבֵּיעוֹר - (הַשְּׂרִיפָה וְהַכִּלּוּי) שֶׁל הַחֲמִץ שֶׁהִיא
 63 בְּשַׁעַת הַשִּׁישִׁית, אֲבָל מִכָּאֵן וְאֵילֶךְ שֶׁהַחֲמִץ אִסוּר בְּאִכִּילָה, אֵינוּ
 64 בּוֹדֵק, שֶׁמָּא יִבּוֹא לֵאכּוֹל אֶת הַחֲמִץ שֶׁמִּצָּא. וְהַחֲכָמִים אוֹמְרִים, לֹא
 65 בְּדַק בּוֹ בְּאוֹר אַרְבַּעַת עֶשֶׂר יִבְדּוֹק בְּאַרְבַּעַת עֶשֶׂר בְּשַׁחְרִית, לֹא בִדַּק
 66 בְּאַרְבַּעַת עֶשֶׂר יִבְדּוֹק בַּתּוֹךְ הַמוֹעֵד (מוֹעֵד בִּיעוּרוֹ דֵּהֵינּוּ בְּשַׁעַת
 67 הַשִּׁישִׁית), לֹא בִדַּק בַּתּוֹךְ הַמוֹעֵד יִבְדּוֹק לְאַחַר הַמוֹעֵד (כְּלוֹמַר בְּפִסַּח
 68 עֲצוּמוֹ), שֶׁלֹּא חֲשׂוֹ חֲכָמִים שֶׁמָּא יִבּוֹא לֵאכּוֹל אֶת הַחֲמִץ. וְקִשָּׁה
 69 מְדוּעָ שֵׁם גֹּזֵר רַבִּי יְהוּדָה שֶׁלֹּא לְבַדּוֹק אַחַר הַחֲמִץ בַּעַת אִסוּרוֹ, שֶׁמָּא
 70 יִבּוֹא לֵאכִילָה, וְאֵילוֹ כֵּאֵן לֹא גֹזֵר שֶׁלֹּא לְקַצֹּר מִן הַתְּבוּאָה הַחֲדָשָׁה
 71 בַּעַת אִסוּרָה, שֶׁלֹּא חֲשַׁשׁ שִׁיבּוּאוֹ לֵאכּוֹל הַיִּמְנָה. מִתְּרַצַּת הַגְּמָרָא:
 72 אֲמַר רַבָּה, שְׂאֵנִי - (שׁוֹנָה) אִסוּר חֲדָשׁ מֵאִסוּר חֲמִץ, שֶׁבְּאִסוּר חֲדָשׁ
 73 אֵין לְחֹשֶׁשׁ לֵאכִילָה בַּעַת קְצִירָתוֹ,
 74

1 שׁוֹאֵלֶת הַגְּמָרָא: אִי הָבִי - אִם כֵּךְ, שֶׁאַתָּה חוֹשֵׁשׁ שֶׁמָּא יִבּוֹאוּ בְּעַלִּי
 2 כִּיסִים לְהַפְקִיעַ אֶת שְׂדוֹתֵיהֶם מִחוּבַת מַעֲשֵׂר, אֲפִילוּ חֵלָה נָמִי וְ-גַם
 3 כֵּן יֵשׁ לְגֹזֵר שְׁעִיסַת עוֹבֵד כּוֹכְבִים תְּחַיִּיב בָּהּ, שִׁישׁ לְחֹשֶׁשׁ שֶׁמָּא
 4 יִפְקִיעוּ אֶת עֵיסַתְּם מִחוּבַת חֵלָה עַל יַדִּי גִלְגּוּל עוֹבֵד כּוֹכְבִים. מִשִּׁיבָה
 5 הַגְּמָרָא: אִם יִחַפְּצוּ בְּעַלִּי כִּיסִים לְהַפְקִיעַ אֶת חוּבַת חֵלָה, לֹא יִצְטַרְכוּ
 6 לְגִלְגָּלָה עַל יַדִּי עוֹבֵד כּוֹכְבִים, שֶׁהִלָּא אֲפֻשֶׁר דְּאִפִּי וְ-שִׁיאִפָּהוּ לָהּ
 7 בְּשִׁיעוֹר שֶׁל פְּחוֹת מִחֲמִשְׁתַּת רְקָעִים שֶׁל קָב קָמָה וְעוֹד, שֶׁהוּא שִׁיעוֹר
 8 הָעֵיסָה הַמְּחֻיְבַת בַּהֲפָרַת חֵלָה, וְלִכֵּן אֵין תּוֹעֵלַת בְּגוֹזֵרָה זֶה, שֶׁאֲפֻשֶׁר
 9 לְהַפְקִיעַ חוּבַת חֵלָה גַם בְּלַעֲדֵי גִלְגּוּל עוֹבֵד כּוֹכְבִים.
 10 שׁוֹאֵלֶת הַגְּמָרָא: תְּרוּמָה נָמִי וְ-גַם כֵּן יִכּוֹל הוּא לְהַפְקִיעַ אֶת חוּבַתְּהָ
 11 לֹא מִירוּחַ עוֹבֵד כּוֹכְבִים, שֶׁאֲפֻשֶׁר הָעֵבִיר - (שִׁיעֵשָׁה) לָהּ בְּדַרְבֵּי
 12 אוֹשְׁעֵינָא, דְּאֵמַר רַבִּי אוֹשְׁעֵינָא, מַעֲרִים אָדָם עַל תְּבוּאָתוֹ, כְּלוֹמַר,
 13 יִכּוֹל אָדָם לְנַהֵג בְּעֵרְמָה בְּאִשֶׁר לְתוּבָאָתוֹ עַל מִנַּת שְׁלֵא תְּחַיִּיב
 14 בְּמַעֲשֵׂר, וּמְכַנְיָסָה לְבִיתוֹ כִּשְׁהִיא עֵדִיין בְּמוֹץ שְׁלָהּ - (בְּקַלִּיפְתָּהּ), בְּרִי
 15 שְׁעַל יַדִּי כֵךְ תִּהְיֶה בְּתָמָתוֹ אוֹכְלֵת מִמֶּנָּה וּפְטוּרָה מִן הַמַּעֲשֵׂר, אִי
 16 נָמִי - אוֹפֵן נוֹסֵף יִכּוֹל הוּא לְעִשׂוֹת עַל מִנַּת לְהַפְטֵר מִן הַמַּעֲשֵׂר, דְּעֵייל
 17 לָהּ - שִׁיכְנִיס אֶת הַתְּבוּאָה לְבִיתוֹ דְּרַךְ הַגָּלוּת וְכֵן אֲפֻשֶׁר שִׁיכְנִיסָהּ
 18 דְּרַךְ קַרְפִּיפוֹת, ואֵף בּוֹה לֹא תְּחַיִּיב בְּמַעֲשֵׂר לְפִי שְׁלֵא רֵאתָה פְּנֵי
 19 הַבַּיִת דְּרַךְ כְּנִיסְתָּהּ. וְכִינּוּן שֶׁהוּא יִכּוֹל לְפַטוֹר אֶת תְּבוּאָתוֹ בְּאוֹפְנִים
 20 אֵלוֹ, לֹא הִיתָה תּוֹעֵלַת חֵלָה בְּכֵן שְׁגוּרָה שֶׁלֹּא יִפְטוֹר מִירוּחַ עוֹבֵד כּוֹכְבִים,
 21 וְכִינּוּן שֶׁאֵף עַל פִּי כֵן גֹּזֵר בּוֹה, יֵשׁ לְגֹזֵר גַּם בְּגִלְגּוּל עוֹבֵד כּוֹכְבִים,
 22 מִתְּרַצַּת הַגְּמָרָא: הָתָם וְ-שֵׁם בַּתְּבוּאָה, הַמַּעֲשִׂים שֶׁנִּתְּנָן לְעִשׂוֹת עַל
 23 מִנַּת לְפִטְרָה מִמַּעֲשֵׂר, נַעֲשִׂים בְּפְרָהֶסְיָא, שֶׁהִכֵּל רוֹאִים שֶׁהוּא
 24 מְכַנְיָסָה בְּמוֹץ שְׁלָה אוֹ דְּרַךְ גִּגוֹת וְקַרְפִּיפוֹת, וְעַל כֵּן וְזִלָּא בִּיהּ מִלְּתָא
 25 - בּוֹשָׁה הִיא לוֹ לְעִשׂוֹת כֵּן, וְהוּא מַעֲדִיף לְהַעֲרִים וְלְמוֹכְרָה לְעוֹבֵד
 26 כּוֹכְבִים וּלְפִטְרָה מִן הַמַּעֲשֵׂר בְּאוֹפֵן זֶה, וְלְפִיכֵן גֹּזֵר שֶׁגַם תְּבוּאָת עוֹבֵד
 27 כּוֹכְבִים חַיִּיבַת, אוֹלָם הָתָם וְ-כֵאֵן בַּחלָה, יִכּוֹל הוּא לְפִטְרָה מִן הַחֵלָה
 28 בְּצִינְעָא וְשֵׁלָא עַל יַדִּי מְכִירָה לְעוֹבֵד כּוֹכְבִים, וְהֵינּוּ עַל יַדִּי שִׁיאִפָּה
 29 פְּחוֹת מִחֲמִשְׁתַּת רְבַעִים קָמָה, וְלֹא וְזִלָּא בִּיהּ מִלְּתָא - אֵין זֶה בּוֹשָׁה
 30 עֲבוּרוֹ מֵאַחַר וּבְנֵי אָדָם אֵין מְכִירִים בְּכֵךְ, וְלִכֵּן הָרוּצָה לְפַטוֹר עֵיסוֹתוֹ
 31 מַחלָה יִכּוֹל הוּא לְעִשׂוֹת כֵּן לֵלֵא חֲשַׁשׁ מֵאַחֲרֵים, ואֵין תּוֹעֵלַת בְּגוֹזֵרָה
 32 זֶה, שֶׁאֲפֻשֶׁר לְהַפְקִיעַ חוּבַת חֵלָה גַם בְּלַעֲדֵי גִלְגּוּל עוֹבֵד כּוֹכְבִים.

משנה

33 הַמִּשְׁנָה מְמַשִּׁיכָה לְעֶסְקוֹ בְּדִינֵי מִנְחוֹת הָעוֹמֵר, וּבְהִיתֵר אֲכִילַת תְּבוּאָה
 34 חֲדָשָׁה אַחַר הַקְּרֵבַת הַמִּנְחָה. בַּמִּשְׁנָה הַקּוֹדֶמֶת (טו) מְבֹאֵר כִּיצַד
 35 הוֹצִיאוּ אֶת הָעֶשְׂרוֹן הַנִּדְרָשׁ לְמִנְחָה, מִתּוֹךְ שְׁלוֹשׁ אוֹ חֲמֵשׁ הַסָּאִים
 36 שֶׁנִּקְצְרוּ לְצוֹרֵךְ כֵךְ. מִשְׁנֵיתוֹ מְבַאֵרֶת כִּיצַד הַקְּרִיבוּהוּ: בָּא לֹא הַכּוֹהֵן
 37

המשך ביאור למסכת מנחות ליום שלישי עמ' א

17 טמאה קודם שבלעה הפיל, והנידון הוא האם לאחר שבלעה ופלתה
 18 כבר בטלה טומאתה, תנינא - הרי שנינו דין זה במשנה (בבלי פסח מ"ט),
 19 כל תכלים יודין לידי טומאתן במחשבתה, כגון, אם חשב אדם על
 20 חתיכת עור לעשות הימנה שולחן, שאינה חסרה עוד תיקון לזה, מיד
 21 חל עליה שם כלי ראויה לקבל טומאה, ואין הכלים עולין
 22 מטיפותיהן אלא בשינוי מעשה, כלומר, אם חשב אדם על כלי טמא
 23 לבטלו מתורת כלי, אין טומאתו בטלה בכך, עד שיעשה בו מעשה
 24 בידיים, כגון שישברנו. ומאחר וכאן לא נעשה שינוי מעשה בכפיפה
 25 זו, שהרי הפיל הקיאה בשלימותה, נמצא שאין טומאתה בטילה, ומה
 26 ספק יש בענין זה.
 27 מבארת הגמרא: לא צריכא - לא הוצרך ספיקו של רמי בר חמא,
 28 אלא באופן דבלע הפיל הוצינן - ענפים, והקיאם דרך בית העיני,
 29 ונטלם אדם ועבדיניהו - ועשה מהם כפיפה מצרית, והנידון הוא,
 30 מי הנה עיבול - האם נידונים ענפים אלו כמעוכלים, והנה ליה -
 31 ולפיכך נידון הכלי הנעשה מענפים אלו

1 זרעם בקרקע וצמחו, וקא בעי לאיתווי מנחות מינייהו - ועתה
 2 חפץ הוא להביא מנחות מן החטים שצמחו. ובוזה יש להסתפק, מאי
 3 - מה דינם של חטים אלו למנחות, האם טעם הדבר שהיו פסולות
 4 מתחילה למנחות הוא משום דמאיתתא הוא - שמאוסות הן
 5 לגבוה, וכיון דזרעיהו אודא למאיתותיהו - ומאחר זרען וצימחו
 6 שוב אינן מאוסות, שהרי אחרות הן, ומותר להביא מהן מנחות, או
 7 דלמא - או שמא אין הפסול משום מאיטות אלא משום כתישותא
 8 הוא - שהחייטים שנתעבלו במעי בהמה ויצאו לחוץ כחושות הן,
 9 והשתא נמי כחוששה - ואף עתה לאחר שזרען בקרקע וצימחו עדיין
 10 כחושות הן, ולפיכך אין להביא מהן מנחות.
 11 מסיקה הגמרא: תיקו - תעמוד שאלה זו בספק, לפי שלא נפשטה.
 12 הגמרא מביאה ספק נוסף של רמי בר חמא: בעי רמי בר חמא, פיל
 13 שבלע כפיפה מצרית - סל או קופה העשויה מן נצרים ו-ענפים)
 14 של דקל, והקיאה דרך בית הרעי, מהו - מה דינה של כפיפה זו.
 15 מבררת הגמרא: למאי - לענין מה יש להסתפק בכפיפה זו, אילמא
 16 למבטל טומאתה - אם תאמר שהספק הוא באופן שהיתה הכפיפה

55 בערבי אחד ששמו עדי, נְחִיתָא ליה – ירדו לו בשדותיו, רום בְּיָבֵא
 56 חִיפִי – חטים בגובה טפח, בְּתִלְתָּא פְּרָסִי – על פני אורך שלש
 57 פרסאות.
 58 הגמרא מביאה ספק בענין העומר: בְּעֵי רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן פּוּי, שִׁיבֹולֶת
 59 שְׁהִיבָאָה שְׁלִישׁ – שגדלה כדי שליש מגידולה, קוֹדֵם לְהַבֵּאת
 60 הָעוֹמֵר, וְעֵקֶרָהּ מִמְּקוֹם גִּידוּלָהּ, וּשְׁבַח וְשִׁתְּלָהּ שְׁנִית לְאַחַר הַבֵּאת
 61 הָעוֹמֵר, וְהוֹסִיפָה לְצִמּוּחַ, מָהוּ – מה דינה של שיבולת זו, האם בְּתֵר
 62 עֵיקֶר אֲוִלֵינָן – אחר עיקרה של השיבולת אנו הולכים, והוא גדל
 63 קודם הבאת העומר, ולפיכך שְׁרִייה עוֹמֵר – היתיר העומר את
 64 השיבולת כולה באכילה, או דְּלִמָּא – או שמא יש לומר, בְּתֵר
 65 תּוֹסַפֶּת אֲוִלֵינָן – שאחר החלק הנוסף אנו הולכים, והוא צמח לאחר
 66 הבאת העומר, ולפיכך יש לאסור השיבולת באכילה, עַד שְׁיִבֵּא
 67 עוֹמֵר הַבָּא וּיתירה.
 68 הגמרא מנסה לפשוט את הספק: מבררת הגמרא, תְּפִשׁוּמִּי לִיה מְהָא
 69 דְּאָמַר רַבִּי אֲבָהוּ אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן, יִלְדָה – נטיעה צעירה, שעדיין לא
 70 מלאו לה שלש שנות ערלה, שְׁסַבְכָּה בְּזִקְנָה – עקרה ממקום גידולה,
 71 והרכיבה בתוך נטיעה זקנה, שכבר מלאו שנות ערלתה, וְכָהּ –
 72 בנטיעת הערלה יש פירות עצמחו קודם ההרכבה, אֲפִילוּ אִם הוֹסִיף
 73 בְּמֵאֲתָתִים – הוסיפו פירות הנטיעה הצעירה לגדול לאחר ההרכבה פי
 74 מאתיים ממה שהיו בתחילה קודם ההרכבה, מכל מקום אָסוּר
 75 לאוכלם.
 76 ויש להוכיח מדברי רבי יוחנן, שאין אנו הולכים אחר הגידולים אלא
 77 אחר העיקר, שהרי הדין הוא שערלה בטילה במאתיים, ואם כן צריך
 78 היה להיות שיבטלו גידולי ההיתר את העיקר האסור משום ערלה,
 79 ומאחר ואין אומרים כן, בהכרח צריך לומר שהולכים אנו אחר
 80 העיקר ולא אחר הגידולים.
 81 וכמו כן אפשר לפשוט את הספק מן המימרא שְׁאָמַר רַבִּי שְׁמוּאֵל בַּר
 82 נְחִמְנִי אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן, בְּצֵל שְׁשִׁתְּלוּ בְּכֶרֶם, וְנֹאסֵר הַבְּצֵל מִשׁוּם
 83 כְּלָאֵי הַכֶּרֶם, ולאחר מכן נְעַקֵּר הַכֶּרֶם מִמְּקוֹם גִּידוּלוֹ, והבצל נשאר
 84 בּמְקוֹמוֹ הוֹסִיף לְצִמּוּחַ בְּהִיתֵר, הדין הוא שְׁאִפִּילוּ הוֹסִיף בְּמֵאֲתָתִים
 85 אָסוּר, כלומר, אפילו אם הוסיף הבצל לגדול בהיתר לאחר עקירת
 86 הכרם פי מאתיים ממה שגדל תחילה באיסור, מכל מקום עומד הוא
 87 באיסורו.
 88 ואף מכאן יש להוכיח שהולכים אנו אחר העיקר ולא אחר הגידולים,
 89 שאם לא כן מדוע גידולי ההיתר אינם מבטלים את העיקר של
 90 האיסור, הרי כלאי הכרם בטלים הם במאתיים.
 91 דוחה הגמרא: שאין לפשוט הספק מממירות אלו, משום דְּהִיא גִּוְפָה
 92 קָא מִיבְעִיא לִיה – זה עצמו הוא הספק של רבי שמעון בן פוי, מה
 93 היא כוונת דבריהם של רבי יוחנן ורבי יונתן, מִפְּשִׁטָּא פְּשִׁטָּא לְהוּ
 94 לְרַבִּנָּן דְּבִתְרַי עֵיקֶר אֲוִלֵינָן – האם פשוט היה להם לחכמים אלו שיש
 95 לילך אחר העיקר, לא שְׁנָא לְקוּלָּא וְלֹא שְׁנָא לְחוּמְרָא – בין להקל
 96 ובין להחמיר, ולפיכך יש להקל לגבי שיבולת שהביאה שליש קודם
 97 העומר ולהתיר אף את התוספת שגדלה לאחר העומר, או דְּלִמָּא
 98 סְפוּקִי מְסַפְקָא לְהוּ – או שמא מסופקים היו החכמים בדין זה,
 99 ולְחוּמְרָא אֲמַרְיִנָּן לְקוּלָּא לֹא אֲמַרְיִנָּן – ולפיכך נקטו בדבריהם
 100 להחמיר שלא יבטלו הגידולים את העיקר לגבי איסור ערלה
 101 ובכּלָאִים, אך מספק אין הם הולכים אחר העיקר להקל, ועל כן יש
 102 לאסור את השיבולת כולה באכילה עד הבאת העומר של השנה
 103 הבאה.
 104 מסיקה הגמרא: תִּיקוּ – תעמוד שאלה זו בספק, לפי שלא נפשטה.
 105 הגמרא מביאה ספק נוסף בענין זה: בְּעֵי רַבָּה, לְעֵנִין מְעַשֵּׂר מֵאֵי –
 106 לגבי דין מעשרות, האם הולכים אחר העיקר או אחר התוספת.
 107 מבררת הגמרא: הִיבִי דְמֵי – באיזה אופן יש להסתפק. מבארת
 108 הגמרא: בְּגוּז

1 בְּכֵלֵי גִלְלִים – ככלי הנעשה מגללי בהמה שנתייבשו, וּבְכֵלֵי אֲרָמָה
 2 – כלי חרס שנתייבשו בשמש ולא נצרפו בכבשן, וְאִין מְקַבְּלִין
 3 טוּמְאָה, דְּאָמַר מַר (שבת נח) כְּלֵי אֲבָנִים – כלים העשויים מאבן,
 4 וְכֵלֵי גִלְלִים, וְכֵלֵי אֲרָמָה, אִין מְקַבְּלִין טוּמְאָה לֹא מְדַבְּרֵי תוֹרָה
 5 וְלֹא מְדַבְּרֵי סוּפְרִים, ולפיכך אף כפיפה זו הנעשית מהוציא שנתעבלו
 6 במעי הפיל דינה כן, ואינה מקבלת טומאה, או דְּלִמָּא לֹא הָיוּ עֵיבּוּל
 7 – או שמא יש לומר שאין הוציא אלו נידונין כמעובלין, וממילא אין
 8 לדון את הכפיפה הנעשית מהן ככלי גללים, אלא דינה כסתם כלי
 9 המקבל טומאה.
 10 הגמרא מנסה לפשוט הספק: מבררת הגמרא, תְּפִשׁוּמִּי לִיה מְהָא
 11 דְּאָמַר עוּלָא מִשׁוּם רַבִּי שְׁמַעוֹן בַּר יוֹהָנָן, מְעַשָּׂה הִיָּה, וּבְלָעוּ שְׁנֵי
 12 זְאֵבִים שְׁנֵי תִינּוּקוֹת בְּעֵקֶר הַתְּרִדָן, והקיא את בשרם ועצמותיהם
 13 דרך בית הרעי, וְכָא מְעַשָּׂה זֶה לְפָנֵי חֲכָמִים, לשואלם האם יש
 14 בבשר ועצמות אלו דין טומאת מת, וּמְהֵרֵי חֲכָמִים אֶת הַבְּשָׂר מִדִּין
 15 טומאת מת.
 16 ויש להוכיח ממעשה זה, שכל דבר הנבלע ויוצא לחוץ דרך בית הרעי
 17 דינו כמעובל, ולפיכך אין הבשר נידון עוד כבשר אדם, ואינו מטמא
 18 בטומאת מת. וממילא יש לומר כן אף לגבי פיל שבלע הוציא והקיא,
 19 שדינם כמעובלים, ואם נטלם אדם ועשה מהם כפיפה דינה ככלי
 20 גללים, ואינה מקבלת טומאה.
 21 דוחה הגמרא: שאין ראייה משם לפשוט הספק, משום דְּשִׂאֲנֵי בְּשָׂר
 22 דְּרַבִּיף – שונה הדבר לגבי בשר שהוא רך, ולפיכך הוא נידון
 23 כמעובל, אבל הוציא שקשים הם יתכן שאין לדונם כמעובלים, ואם
 24 עשה מהם כלי אין דינו ככלי גללים, ומקבל טומאה.
 25 שבה הגמרא ומבררת: וְלְפִשׁוּמִּי מְסִיפָא – לכאורה ניתן עדיין לפשוט
 26 הספק מסיום דבריו של עולא בשם רבי שמעון בן יהוצדק וְיִטְמְאוּ
 27 אֶת הַעֲצָמוֹת, דהיינו, שאף על פי שתיירו חכמים את הבשר
 28 מטומאת מת משום רכותו, מכל מקום טימאו את העצמות, לפי
 29 שקשות הן ואינן מתעבלות, ואם כן יש להוכיח מכאן לענין הוציא
 30 הקשים שאינם נידונים כמעובלים, ועל כן אין הכלי הנעשה מהם
 31 נידון ככלי גללים.
 32 דוחה הגמרא: שִׂאֲנֵי עֲצָמוֹת דְּאִקּוּשֵׁי טְפִי – שונה הדבר לגבי
 33 עצמות, שקשות הן יותר מהוציא, ולפיכך אין להוכיח משם לפשוט
 34 הספק של רמי בר חמא, לפי שיתכן לומר שאף על גב שאין העצמות
 35 נידונות כמעובלות מכל מקום יש לדון את ההוציא כמעובלים.
 36 הגמרא מביאה ספק שנסתפק רבי זירא בענין שתי הלחם: בְּעֵי רַבִּי
 37 זִירָא, הִיפִין שְׁיִרְדוּ בְּעֵבִים – חטים שירדו מן העננים יחד עם הגשם,
 38 מָהוּ – מה דינם.
 39 מבררת הגמרא: לְמֵאֵי – לענין מה הסתפק רבי זירא על חטים אלו,
 40 אֵי – אם נאמר שספיקו הוא האם חטים אלו כשירות לְמִנְחוֹת, אֲמֵאֵי
 41 לֹא – מדוע יש לומר שאינן כשירות.
 42 מבארת הגמרא: אֲלֵא ספיקו הוא האם חטים אלו כשירות לְהִבֵּיא
 43 מִזֶּהן שְׁתֵּי הַלֶּחֶם. ומבארת הגמרא את צדדי הספק. מֵאֵי, האם יש
 44 לומר 'מְמוּשְׁבוֹתֵיכֶם' (ויקרא כג ז) אָמַר רַבְּחִינָא – אמרה תורה להביא
 45 את שתי הלחם מגידולי ארץ ישראל, לְאִפּוּקֵי דְּחוּצָה לְאַרְצָא דְּלֵא –
 46 להוציא את גידולי חוץ לארץ שאינם כשרים לכך, אֲבָל דְּעֵבִים
 47 שְׁפִיר דְּמֵי – אבל חטים הבאות מן העננים ראויות הן להביא מהן את
 48 שתי הלחם, או דְּלִמָּא – או שמא יש לומר, 'מְמוּשְׁבוֹתֵיכֶם' דְּיוֹקָא
 49 – רק ממושבות שברקע ארץ ישראל יש להביא את שתי הלחם,
 50 וְאִפִּילוּ דְּעֵבִים נְמִי לֹא – ולפיכך אף חטים הבאות מן העבים אינן
 51 כשירות לכך.
 52 מבררת הגמרא: וְמֵי אֵיבָא כִּי הָאֵי גְּוִוְנָא – האם יש דבר כזה
 53 שירודים חטים מן העבים.
 54 מבארת הגמרא: אֵין – אכן כן, בְּרַעְדֵי מְיִיעָא – כמו המעשה שהיה